

Tantárgyi követelmények az új tanulmányi és vizsgaszabályzat (TVSZ) tükrében

VIK-OB állásfoglalás, 2008. május 28.

1. A Villamosmérnöki és Informatikai Kar Oktatási Bizottsága a 2007. június 26-án elfogadott és 2008. február 25-én módosított BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) bevezetésével kapcsolatban a tanszékek, illetve a tantárgyfelelősök munkájának segítésére a mellékletben található segédletet fogadja el.
2. A segédlet nem foglalkozik kari szintű oktatásszervezési kérdésekkel.
3. A segédlet nem jogforrás. Vitás esetekben a TVSZ szövege, és ha van, az ahhoz kiadott oktatási rektorhelyettesi értelmezés az irányadó.

Tantárgyi követelmények az új tanulmányi és vizsgaszabályzat (TVSZ) tükrében

*VIK-OB állásfoglalás melléklete,
készítette: Sujbert László, 2008. március 31.*

1. Bevezető megjegyzések

Az új TVSZ a tantárgyi követelmények szempontjából a BSc (és majd az MSc), valamint az ötéves képzés számára lényegében azonos, az esetleges különbségeket kiemelem.

A **TVSZ 29. §-a** tartalmazza az ún. értelmező rendelkezéseket, azaz az egyes gyakori szakkifejezések (*kredit, szigorlati időszak, vizsgakurzus* stb.) definícióját. Érdeemes tanulmányozni, hogy egy nyelvet beszéljünk.

A követelményekre vonatkozó legfontosabb információk a **TVSZ 12. – 16. §-ában** találhatóak.

Ez az útmutató csak a változásokra tér ki, a korábbi szabályokat ismertnek tételezi fel. Kérdéses esetben célszerű az oktatási felelőshöz fordulni. Fontos, hogy jobb a problémás kérdéseket előre tisztázni, rögzíteni, mint azt függőben hagyni, holmi „default” megoldásra hagyatkozni. Ebből később csak nagyobb konfliktus származik.

2. Minden tantárgy számára

A házi feladat (új forma: *otthoni feladat*) beadása a *pótlási időszakban* is lehetséges, azt megtiltani csak a kari tanulmányi bizottság (KTB) egyetértésével (amelyben a hallgatók 50%-kal képviseltetik magukat) lehet. A *pótlási időszak* a kétciklusú képzésben az ún. *pótlási hét* (a szorgalmi időszak vége és a vizsgaidőszak kezdete közötti hét), az ötéves képzésben a vizsgaidőszak első 3 hete. **TVSZ 16. § (2)**

A szabály nem annyira megengedő, mint elsőre látszik: igaz, hogy praktikusán nem tiltható meg a késedelmes leadás, de az a legtöbb tantárgy esetében csak egy héttel tolódik ki, és nem nyúlik bele a vizsgaidőszakba. (Szakirányon, kifutó rendszerben, az ötéves képzésben marad a 3 hét.) *Javaslat: ne kérjük a pótlás tiltását.*

A TVSZ továbbra sem rendelkezik részletesen az otthoni feladat beadásának körülményeiről, de lehetőséget kell adni az időben történő és a pótlólagos leadásra is. Ha a feladat beadása egy konkrét időpontban történik (bemutató stb.), legalább két alkalmat kell kiírni: egyet a szorgalmi időszakban, egyet pedig a pótlási időszakban.

Zárthelyi csak munkanapokon 8-19 óra között tartható, kivéve, ha az órarendben más szerepel. Ettől eltérő időpont a KTB engedélyével lehetséges. **TVSZ 13. § (5)**

Ez a szabály akkor fontos, ha a tantárgy számára a tantárgyfelelős keres ZH-időpontot, tipikusan keresztfélèves és szakiránytantárgyak esetében. Jelenleg folyik az alapképzés keresztfélëveire és az alapképzés pótZH-ira kiterjedő ütemterv létrehozásának diskussziója.

Zárthelyi minden olyan írásbeli számonkérés, amely az adott követelményrendszerben adott aránynál nagyobb súlyt képvisel, vagy megírására 30 percnél több idő áll rendelkezésre. Ez az arány vizsgával záruló tantárgy esetében 10%, félévközi jeggyel záruló tantárgy esetében 20%. **TVSZ 29. § (1) ww.** Zárthelyi alatt a továbbiakban olyan ZH értendő, amelynek eredményességéhez egy minimumszintet el kell érni.

Minden egyes zárthelyi pótlására lehetőséget kell biztosítani a *szorgalmi időszakban*, és egy zárthelyi pótlására a *pótlási időszakban*. A hallgatók pótZH-k közül legfeljebb a ZH-k számának felén vehetnek részt, majd a pótlási időszakban egy általuk kiválasztott ZH-t megint javíthatnak. A pótlási időszakban tartott zárthelyire annyi feladatsort kell készíteni, ahány ZH volt a szorgalmi időszakban.

Amennyiben egy tantárgyból 3 ZH van, akkor a tartott alkalmak: 3 ZH, 3 pótZH, +1 pótlás. Az egyes hallgatók a 3 pótZH közül legfeljebb kettőn vehetnek részt, azaz 1 ZH-ból már a ZH alkalmával át kell menniük. A pótlási időszakban még egy ZH-t választhatnak (hallgatónként), amelyet javítani szeretnének.

Elvileg lehetséges úgy rendelkezni, hogy egyes zárthelyik nem pótolhatók, de ekkor nem vehető figyelembe minden egyes ZH – lásd kicsit lejjebb a kiszárthelyi ügyét. *Javaslat: a ZH-k legyenek pótolhatók.*

Lehetőség van több zárthelyi egyszerre történő, összevont pótlására is, ennek részleteivel azonban ez a segédlet nem foglalkozik.

A ZH egyszeri javítása is alanyi jogon jár a hallgatónak, azaz a pótZH-ra az is elmehet, aki a ZH-t eredményesen megírta. **TVSZ 16. § (1)** Az érvényes eredmény a legutolsó alkalommal elért osztályzat vagy pontszám.

A nagy létszámú pótlások elkerülésére, több ZH esetén *javasolható* módszer, hogy a minimumszint (amely alatti eredmény esetén pótolni kell) legyen alacsonyabban az elégséges szintjénél. A félévközi követelmények teljesítésére vonatkozó elégséges szint változatlan maradhat.

Ha pl. egy tantárgy ZH-inak elégséges szintje a maximális pontszám 40%-a, akkor a minimumszint lehet 30%. Ha összesen 2 ZH-t kell írni, és a ZH-k egyenlő súlyúak, akkor a *javaslat szerint* 30%+50% elérése esetén a hallgató pótZH nélkül teljesítheti a félévközi követelményeket.

A TVSZ nem definiálja a kiszárthelyi dolgozat fogalmát. Ez az új terminológiában általában ún. *nem pótolható félévközi ellenőrzésnek* számít, és erre a szabály a következő: a nem pótolható ellenőrzések végeredményét az ellenőrzések hallgató számára legkedvezőbb kétharmada (lefelé kerekítve) alapján kell meghatározni. **TVSZ 16. § (1)**

Ha pl. a félév során 3 kisZH-t kell írni, a két legjobb eredménye számít (akár számszerűen a jegybe, akár mint az aláírás megszerzésének szükséges feltétele). Ha egy tantárgyból 10 kisZH van, akkor csak a legjobb 6-ot (hatot) szabad figyelembe venni.

3. Vizsgával záruló tantárgyak számára

A vizsgára bocsátás feltétele továbbra is az *aláírás* megléte. A megszerzett aláírás *3 évig* érvényes (a korábbi 5 év helyett), hacsak a *tantárgyprogram* nem változik meg lényegesen. **TVSZ 14. § (5)** A 2007. június 26. előtt szerzett aláírások a tantárgyprogram változatlansága esetén továbbra is 5 évig érvényesek. **TVSZ 30. § (8)**

Nem szabad zárthelyit íratni a szorgalmi időszak utolsó 2 hetében.
TVSZ 14. § (3)

A vizsgarend lényegében változatlan. Újdonság, hogy szóbeli, vagy kötelező szóbeli részt tartalmazó vizsgák esetében elegendő a 3 vizsganap (egyenletesen elosztva a vizsgaidőszakban), ha nincs létszámkorlát.
TVSZ 15. § (3)

Amennyiben a hallgató egy vizsgán sem jelent meg, értékelése „nem teljesítette”. Ugyancsak „nem teljesítette” az értékelés, ha a hallgató a lehetségesnél többet hiányzott (feltéve, hogy a foglalkozásokon való részvétel szerepel a követelményekben).

3.1. Legfeljebb egy ZH-s vizsgával záruló tantárgyak számára

Nincs változás a korábbiakhoz képest. A ZH-k rendszere (ha van ZH):
1 ZH + 1 pótZH a szorgalmi időszakban, 1 pót-pótZH a pótlási időszakban.

Ez azt jelenti, hogy legtöbb tantárgyunk esetében a korábbi gyakorlat folytatható, a fenti csekély módosításokkal.

3.2. Több mint egy ZH-s vizsgával záruló tantárgyak számára

A TVSZ szerint csak egy ZH pótlására van lehetőség a *pótlási időszakban*. Ha tehát egy hallgató több mint egy ZH-t nem tudott a *szorgalmi időszakban* (pótlással vagy anélkül) teljesíteni, már nem kaphat aláírást (bár joga van az egyik ZH-t pótolni). **TVSZ 16. § (3)**

A ZH-k rendszere: k ZH + k pótZH a szorgalmi időszakban, 1 pót-pótZH a pótlási időszakban.

Ez a rendelkezés szintén kisebb szigorítás: egy adott szint alatt teljesítő hallgatót kizár a további pótlásokból.

4. Félévközi jeggyel záruló tantárgyak számára

A legkeményebb szabályok ezen tantárgyakra vonatkoznak. A szabályok ismertetése lényegében a TVSZ megfelelő szakaszának idézete lenne, ezért itt csak a leggyakrabban előforduló esetekre térek ki.

Ebben az esetben nem tilos a szorgalmi időszak utolsó 2 hetében ZH-t írni, sőt, a TVSZ szerint előnyben kell részesíteni a ZH-ütemezésnél ebben az időszakban a félévközi jeggyel záruló tantárgyakat. **TVSZ 14. § (6)**

Az utolsó hétre akkor ütemezhető pótZH, ha a ZH az utolsó előtti héten volt. Az utolsó héten íratott ZH-nak megfelelő pótZH a pótlási héten, a pót-pótZH pedig a vizsgaidőszak első hetében tartható meg (de a korábban írt ZH-khoz tartozó pót-pótZH a pótlási hétre kell kerüljön.)

Amennyiben a hallgató egy félévközi ellenőrzést sem kísérelt meg, értékelése „nem teljesítette”. (Nem elégtelen!)

4.1. Laboratóriumi tantárgyak számára

A laboratóriumi mérési alkalmak félévközi ellenőrzésnek tekintendők, ezért pótlásukra lehetőséget kell adni. Amennyiben a félévközi jegy megszerzéséhez minden mérést legalább elégséges szinten teljesíteni kell, a mérések hallgató által választott minimum 20%-ának pótlására lehetőséget kell biztosítani. **TVSZ 16. § (9)**

Ez azt jelenti, hogy régebbi gyakorlatunk folytatható. Amennyiben nem volt kötelező minden egyes mérés elégséges szintű teljesítése, nem kell pótlási lehetőségről gondoskodni. Szakirányos laborok esetén (ahol maximum 5 mérés van) 1, alaplaborok esetében (ahol több mérés is lehet) 2 mérés pótlásának lehetőségét kell biztosítani.

Az a hallgató, aki egy mérésen sem jelent meg, a tantárgyhoz kapcsolódó ZH-n sem vett részt stb., „nem teljesítette” értékelést kell kapjon. Ha a hallgató olyan mérésen jelent csak meg, amelyen való részvétele nem eredményezett osztályzatot (pl. csoportbeosztás, bemutató mérés), de más alkalommal nem, szintén „nem teljesítette” értékelést kell kapjon.

4.2. Önálló laboratórium

Mivel az osztályzat itt a hallgató oktatói konzultációkkal segített egyéni munkája alapján alakul ki, nincs szükség változtatásra. **TVSZ 14. § (1) b.**

4.3. Előadással és/vagy tantermi gyakorlattal meghirdetett tantárgyak számára

Ez a legbonyolultabb eset. A félévközi ellenőrzések száma ugyanis legalább annyi kell legyen, ahány kredites a tantárgy (4 kreditig), efelett legalább 4. **TVSZ 14. § (1) a.**

Egy 2 kredites tantárgy esetében tehát 2, egy 5 kredites esetében 4 a minimális szám.

Mivel kettőnél több zárthelyi íratása sokszor irreális, egyéb félévközi ellenőrzéseket célszerű alkalmazni. A házi feladat félévközi ellenőrzésnek tekinthető. *Javaslat:*

Alaptantárgyak

2 kredites tantárgy: 1 ZH + 1 házi feladat VAGY 2 ZH

3 kredites tantárgy: 2 ZH + 1 házi feladat VAGY 1 ZH + 2 házi feladat

Választható tantárgyak

2 kredites tantárgy: 1 ZH + 1 házi feladat VAGY 2 házi feladat

A ZH-k rendszere (ha van ZH): k ZH + k pótZH a szorgalmi időszakban, 1 pót-pótZH a pótlási időszakban.

További javaslat:

A TVSZ nem kifejezetten ZH-t ír elő félévközi ellenőrzésként. Ezért a félévközi ellenőrzés megvalósítható otthoni feladatok, kis- és nagyZH-k megfelelő kombinációjaként is. Amennyiben van kiscsoportos gyakorlat, nagyszámú kisZH íratható, pótlási lehetőség nélkül. Ebben az esetben a félévközi jegy a legjobb kétharmad alapján állapítható meg.